

Gály Lajos meghalt

Egy híres kártyás tragédiája

Elhagyatva, szegényen, kis pesti hotelszobában meghalt Gály Lajos, aki valamikor angol lordok, francia márkik, indiai maharadszák barátja és párisi *rastá*-k bálványa volt. A leghiresebb és legvakmerőbb magyar kártyást jól ismerték Montecarlóban és Ostendében, San Sebastianban és Brightonban, de a legutóbbi évek alatt kisebb pesti játékkörökben is. Annak idején *Szvangálinak* hívták nemcsak a jellegzetes szakálla és szurós átható tekintete, de a kalandos és romantikus multja miatt is. Gály igazán világlátott és ritka műveltségű férfiú is volt, aki előkelő politikusokkal, művészekkel és írókkal is érintkezett *odakint*. Jellemző, hogy legjobb barátja *Rocheport* volt . . .

Botrány a Nemzeti Kaszinóban

Apja tiszitartóskodott gróf *Andrássy* György kétegyházi birtokán s egyszerű polgári nevet viselt, amelyet csak talentumos fia változtatott arisztokratább hangzásúvá azáltal, hogy kétpontos ipszilont bigyesztett a végére s olykor *comte*-ol az elejére. Fundamentum volt: az apja meggazdagodott, nagybérlővé lett, Hevesben már négyezer holdas bérleten gazdálkodott. Fia urimódon nevelődött, de csak az ő halála után — a nyolcvanas évek elején — kezdett a fővárosban szerepelni. Elcinte kevés hozzáértéssel, de annyi kedvvel és buzgalommal kártyázott, hogy feltűnt és a Nemzeti Kaszinó egyik tagja azt mondotta:

— Jó volna a fiatal *bajnokot* beengedni.

Ugy is történt. Gály tagja lett a Nemzeti Kaszinónak, ahol nagyban, de annál ügyetlenebbül játszott. Körülbelül egy év alatt a tönk szélére jutott. Azt mesélték róla, hogy súlyos afférje támadt *Elek* Gusztávval, a híres céllövő huszár-tiszttel — aki *Reviczky* Szevért is agyonlőtte — s emiatt ki kellett lépnie a Nemzeti Kaszinóból. De nem így történt, csupán annyi helyes, hogy pisztolypárbajt vívott *Elekkel*, a *kigolyózás* azonban nem történt meg.

Utolsó nagy kártya-pártijában, amelyet a Nemzeti Kaszinóban játszott, *Rohonczy* Gidának adósa maradt hatvanezer forinttal. Gály nem tudta megadni a pénzt, csak azért nem, mert birtokos ember létére télen nem adhatta el a birtokát, se a birtokról várható termést. Ellenben följánlotta, hogy a tartozást bekebelezteti a birtokra, *Rohonczy* azután határidőt tűzött ki, amely

alatt Gály tartozott volna a hatvanezer forintot kifizetni. Végül ki is fizette, de nem a pontos határidőre.

Ez a késedelem volt az oka annak, hogy a kaszinóbeli karrierje gyors véget ért. Egy olyan párt alakult, amely kigolyózással akarta eltávolítani, de akadt másik párt — ebbe tartozott Tisza Kálmán is, — amely nem helyeselte a kizárást.

— Itt bekebelezésről van szó, — mondották, — nem szimpla kártyaadósságról — amely huszonegy órában belül fizetendő.

Végül is az utóbbi párt győzött. Gály benmaradhatott a kaszinóban és földjeit eladva, kamatostul fizetett Rohonczy Gidánk. Csak ezután és önként lépett ki a kaszinóból.

Harmadfél milliós kártyanyereség

Gály, amint jólnevelt novellisták mondják, most új élethez kezdett. Nem sok szerencsével indult neki az újabb korszaknak se. A régi időből maradt vagy még ötvenezer forintnyi vagyona és azzal a börzére ment, ahol vagyonának a felét elvesztette.

A maradékot, az ötvenezer koronát elvitte Monte Carloba és ott hirtelen megfordult a „csizó“-ja, amint mondani szokta.

Harmadfél millió frankot nyert össze és spregolta a bankot is, amiről fantasztikus hírek keltek szárnyra. A montecarlói bankot voltaképp nem is lehet spregolni, ott a pénz soha ki nem fogy legföllebb egy-egy asztalnál, amelyet aztán *leteritettek*. Gálynak tiznél több olyan tüneményes napja volt, amelyiken a játékot abbahagyták, asztalánál: minden pénzt besöpört Gály. Nemsokára egy yachton elvesztette a milliók javarészét — utóbb derült ki, hogy elegáns sipisták kezébe jutott — de újra mellészegődött a szerencse, más nemzetközi cercleekben. Így Ostendében — erre Pázmándy Dénes s még több honfitárs a szemtanú — Gály a rouletten megtette egyszer a híres *tigrisrugást*. Ez abból áll, hogy az ember a rouletten mind a tizenkét chancera (vörös és fekete páros és páratlan, tizenhatalmon felül és alul stb.) tesz. Gály mind a tizenkét chance-ot maximális téttel, hater frankkal nyerte meg. Ez volt talán minden szezonok legnagyobb eseménye az osztendei játékbankban. Amikor Gály az ő híres tétjét megnyerte, oly nagy lett az izgalom, hogy az összes termekben megszűnt a játék és a bankért sose rajongó poentörök a szerencsés nyerőt vállukra felkapva hurcolták körül a helyiségekben. A helyi lap még az arcképét is közölte ezzel az aláírással:

— *Le comte de Gály, le roi de la roulette.* (Gály gróf, a roulette királya.)

Előkelő partnerek

A nagy hazárdőr, aki aztán se valamit hevesen tiltakozott a comte-cím ellen, a legelőkelőbb nemzetközi társaságokban fordult meg. Hercegekkel játszott és ezeknek egyike, az egyiptomi alkirály fivére Kairóban adósa is maradt neki óriási összeggel. Ugyancsak tartozott neki ötvenezer forinttal gróf Sternberg Adalbert az excentrikus afférek-ről nevezetes osztrák képviselő.

Gály annyira vérbeli játékos volt, hogy szinte vendégszerepelnéi hívták őt. Gróf Sternberg Adalberttől is úgy nyert ötvenezer forintot, hogy egy nagyobb mánástársaság táviratilag hívta Karisbadba, hogy utazzék oda és adjon bankot.

Hogyan ment tönkre Gály?

És ez a mesés szerencsés ember, aki utóbb szerény évjáradékokból tengette életét Budapesten, egy látszólag apró vétkén bukott meg, olyan hibán, ami más, nem kártyás embernél még csak hibának sem mondható. Fukar volt a tulzásig.

Amikor a montecarlói vagy az ostendei cercleben egy ültőhelyében százezer frankot nyert, képes volt arra, hogy croupierjének félfrankos borralát nyújtson át. Gyűlölték ezért és a kiméletlen föllépéséért. Megesett vele Ostendében, hogy éjjelután nyert nagyobb összeget. Az ostendei játékbankban az volt a szokás, hogy a pénzáros elemet éjjel egy óraker s távozása után a zsetonokat (a játékpénzeket) nem váltották át készpénzre, hanem a bank egyik alkalmazottja átvette a zsetonokat és bont, elismervényt adott róluk. Másnap az ember akadálytalanul fölvehette a pénzt. Amikor Gály a játékot abbahagyta, mint másoknak, neki is bont akartak átnyújtani. De a „magyar gróf“ szeszélyeskedett:

— Fizessenek ki azonnal! — kiáltotta.

— Majd holnap. A pénztáros már lefeküdt! — válaszolták nagy udvariassággal a bank alkalmazottjai.

Gály óriási botrányt csapott.

— Majd megmutatom én, hogy itt nem fognak addig játszani, amíg engem ki nem fizetnek! — mondotta és végigfeküdt a játékbank asztalán. Erre nem lehetett mást tenni, a croupier kocsiba vágta magát és elment a pénztárosért, fölverte őt s így kifizették Gályt.

Kitiltás a játékkörökből

Másnap aztán örökre kitiltották az ostendei cercle terméből. **Metlen viselkedésért, ez volt az**

egyszerű megokolás. Az ostendei cercle erről — *usance szerint* — értesítette az összes többi cerclet, aminek az lett a következtése, hogy Gályt minden további megokolás nélkül az összes nagy európai játékkörökből kiutasították. Elment Nizába Ostendéből, hogy a *Mediterraineben* folytassa a játékot, de nem engedték be. Így járt máshol is. Végül újra elutazott Ostendébe, ahol jelentkezett Marquet-nél, a bank gazdájánál, de a *jeu* nagymestere semmi szín alatt sem volt hajlandó visszavonni a kitiltást.

Gálynak végzete lett, hogy — miután külföldi börzéken is sokat veszített — nem volt többé *méltó tere* a kártyázásra. A fényes cerclek, ahol nagy pénzek forognak és ahol az ilyen játékosnak igazi chance-ai vannak, örökre zárva maradtak előle. Így kénytelen volt magánhelyeken, kisebb lokalitásokban játszani s egyre lejjebb csuszott, hamis játékosok kezébe is került, akik csakhamar kifosztották.

A fantasztikus amerikai bon

Gályt nagyon sokan ismerték Budapesten éttermekből, kávéházakból s mindvégig nagyszerű játékos volt. Maga Edward angol király is játszott vele. Rossz végét pedig, amit a fukarságnak köszönhetett, előre megjósolta Pázmándy Dénes, aki így nyilatkozott róla:

— Smucig játékos, nem fog boldogulni.

Amikor virágjában volt, az osztendei expreszen több urral került össze, akiknek minden pénzét elnyerte. A készpénzen kívül még külön százezer dollárt is nyert az egyiktől. Ez yankee-rövidséggel jelentette ki, hogy Liverpoolon át hazautazik, de csak egy év múlva fogja megküldeni a százezer dollárt, ahová akarja.

— Well? — kérdezte végül.

— Allright! — felelte a magyar gróf stilszerűen, de magában egész mást gondolt.

Sokat nyert készpénzben, hát nem nagyon bántotta a „hozom“.

Az amerikai egy bont adott át, amely az Osztrák-Magyar Bank bécsi főintézeténél egy év múlva volt esedékes; Gály elfogadta a bont, de aztán Pázmándynak megmondta, hogy nem bizik benne. Inkább a hecc kedvéért kérte föl Pázmándyt, hogy nézzen be a bankba, miután a terminus letelt — a direktort pedig régebből jól ismeri Pázmándy. És a százezer dollár pontosan megérkezett. Az igazgató, mivel a dollárt Bécsben nem jegyezték, a hamburgi kurzus szerint akarta az összeget kifizetni s amikor Pázmándy mánézt közölte Gályval, ilyen választ kapott:

— Majd délután fölmegyünk a bankba. Előbb gyerünk s nézzük meg a kurzust... hátha becsap a direktor.

Aki ugyszólván, mint talált pénzhez jutott a félmillió koronához, az az ember olcsó marhahúst rendelt a vendéglőben, ahová Pázmándyval betért. Délután fölmentek a bankba. Közben azonban esett az árfolyam és Gály körülbelül háromszáz koronával kevesebbet kapott. Ez a csekély differencia annyira felbőszítette, hogy Zimmer bankigazgató szobájában lármázni kezdett:

— Schweinerei! — kiáltott és a röstelkedő Pázmándy alig bírta lecsöndesíteni. Akkor jósolta meg neki Pázmándy, hogy fukarsága miatt rossz véget fog érni.

A morgue-ig

S a profécia csunyan be is vált... Gály három évvel ezelőtt több ezer koronát nyert a pesti *Karambol Körben*, de a régi rekordoknak már a nyomába sem tudott hágni. A régi adósa nem fizetett a háboru kitörése óta s egy kis szobában kellett meghúzódnia az Angol királynő-szállóban. Tegnapelőtt délben *halva találták* ott; állítólag érmeleszedés okozta a hatvannyolc éves ember hirtelen halálát. A főrvényszéki orvostani intézet boncolótermébe szállították holttestét.

Old Reporter